

3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР : станом на 31 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 01.12.2025).
4. Примуш М. В., Окуньовська Ю. В. Громада як основний елемент місцевого самоврядування. *Політичне життя*. 2022. № 3. С. 33–37. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.3.4>
5. Партнерство і співпраця влади і бізнесу на місцевому рівні – запорука успішного розвитку громад - Інститут громадянського суспільства. *Інститут громадянського суспільства*. URL: <https://www.csi.org.ua/news/partnerstvo-i-spiwpraczya-vlady-i-biznesu-na-miszczewomu-rivni-zaporuka-uspishnogo-rozvytku-gromad/> (дата звернення: 01.12.2025).
6. Остапенко О. Г., Барановська Т. М. Територіальні громади як первинний суб'єкт місцевого самоврядування та реалізації муніципальної політики. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=909> (дата звернення: 01.12.2025).

УДК 657.42

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СУБ'ЄКТИВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Шумська О. Ю.

магістр, Навчально-науковий інститут управління, технологій та правових наук НТУ,
м. Київ, Україна
Orchid ID 0009-0000-1726-8909

Шпирко О. М.

к.е.н., доцент,
Навчально-науковий інститут управління, технологій та правових наук НТУ
м.Київ, Україна
Orchid ID 0000-0002-0601-6172

Перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності в державному секторі України викликало низку питань, пов'язаних з необхідністю підвищення прозорості державних і місцевих фінансів; якості та надійності бухгалтерського обліку, що дає можливість оцінити ефективність та результативність використання бюджетних коштів. В умовах економічної нестабільності та дефіциту бюджету особливу увагу слід приділити оцінці ефективності використання коштів. За останній рік бюджетні кошти, що були використані при придбанні активів мають тенденцію до збільшення. Більша частина активів – це основні засоби, тому важливо використовувати їх раціонально. Таким чином, аналізуючи ефективність використання основних засобів, можна виявити проблемні місця та знайти способи їх усунення [1].

Аналіз досліджень та публікацій останніх років показав, що основними проблемами обліку і аналізу діяльності в установах державного сектору, зокрема оцінкою ефективності основних засобів, займалися такі вчені та науковці, як: П. І. Сіменко, Т.Косова. Атамас, Л. Ловінська, О. Клименко, І. Кондратюк, С. Свірко, Т. Кондрашова, В. Іващенко, С. Сушко, А. Фаріон, Н. Хорунжак та ін. Вчені у своїх дослідженнях описували методичні підходи до обліку та аналізу діяльності бюджетних установ. Не дивлячись на про ведені уже дослідження, слід зазначити, що змістовні дослідження в цій галузі з комплексним аналізом як вітчизняної, так і міжнародної облікової практики досить рідкісні, тому обрану тему потрібно вивчати детальніше.

Активи бюджетної установи складається з економічних ресурсів у різних формах, що використовуються в процесі господарської діяльності. Вони постачаються для конкретних

цілей, відповідно до місії установи. Активи повинні відповідати функціональній спрямованості бюджетної установи та обсягу її діяльності, саме відповідно до цього вони становитимуть для бюджетних установ певну вартість, яка буде використана в наступних періодах. Активи бюджетних установ поділяються на нефінансові і фінансові. Основні засоби, займають основну частину нефінансових активів суб'єктів державного сектору.

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі № 121 «Основні засоби» основні засоби - матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року [2].

Тобто основні засоби це активи, які установи використовують у процесі своєї діяльності для досягнення тієї чи іншої мети, завдання.

Основними завданнями аналізу стану та ефективності використання основних засобів у суб'єктів державного сектору є:

- визначити забезпеченість установи та її структурних підрозділів основними засобами, відповідність їх складу;
- оцінити технічний стан і склад основних засобів;
- визначити ступінь ефективності використання основних засобів за узагальнюючими показниками та вплив факторів на зміну цих показників;
- виявити резерви підвищення віддачі основних засобів та шляхи поліпшення використання основних засобів.

Для аналізу основних засобів суб'єкти державного сектору використовують:

- форму № 1-дс «Баланс»; форму № 2-дс «Звіт про фінансові результати»;
- форму № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності»;
- дані про переоцінку основних засобів;
- інвентарні картки обліку основних засобів тощо.

Аналіз основних засобів розпочинається з вивчення наявності основних засобів, їхньої динаміки та структури. Велике значення має аналіз руху і технічного стану основних засобів, який проводиться за даними фінансової звітності.

Проаналізуємо структуру і динаміку основних засобів ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» за 2022-2024 рр., а результати зобразимо в таблиці 1.

За даними таблиці 1 видно, що залишкова вартість основних засобів ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» на кінець 2024 р. становить 3167950 грн., що більше показника 2022 та 2023 років. Це пояснюється достатнім рівнем оновлення основних засобів.

Станом на кінець 2024 р. найбільшу питому вагу у вартості основних засобів ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» займають машини та обладнання (48,3 % за питомою вагою в 2024 році і 71,86% у 2022 році.) та малоцінні необоротні матеріальні активи (42,3 % за питомою вагою в 2024 році і 20,4% у 2022 році).

А найменшу питому вагу складають бібліотечні фонди (3,54 % за питомою вагою в 2024 році і 3,92 % у 2022 році).

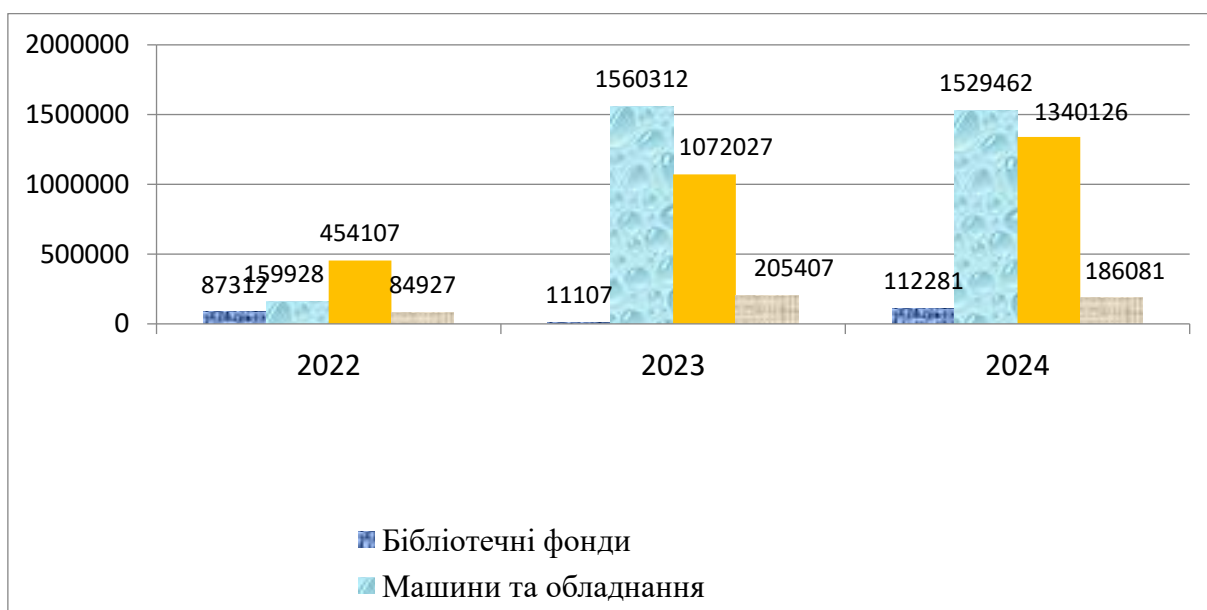
За даними таблиці 2.5, побудуємо графік структури та динаміки балансової (залишкової) вартості основних засобів ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» за 2022 - 2024 роки (рисунок 1).

Структура та динаміка основних засобів ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» за 2022 - 2024 роки

Основні засоби (залишкова вартість)	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Відносне відхилення, % , 2024 р. від 2022 р.	Відносне відхилення, % , 2024 р. від 2023 р.
	сума, грн.	питома вага, %	сума, грн.	питома вага, %	сума, грн.	питома вага, %		
1. Машини та обладнання	1599928	71,86	1560312	52,91	1529462	48,3	-23,56	-4,61
2. Бібліотечні фонди	87312	3,92	111107	3,77	112281	3,54	-0,38	-0,23
3. Малоцінні необоротні матеріальні активи	454107	20,4	1072027	57,37	1340126	42,3	+21,9	-15,07
4. Білизна, постільні речі, одяг та взуття	84927	3,81	205407	0,69	186081	5,9	2,09	+5,21
Разом	2226274	100	2948851	100	3167950	100	+42,3	+7,42

Джерело: укладено автором на основі даних фінансової звітності училища

Дані розрахунків структури основних засобів ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» свідчать, що в структурі основних засобів за аналізований період найбільшу питому вагу займають машини та обладнання та малоцінні необоротні матеріальні активи. Училище демонструє загальне зростання вартості основних засобів, що свідчить про розвиток та оновлення матеріально-технічної бази.

Рисунок 1. Структура та динаміка балансової вартості основних засобів ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» за 2022-2024 рр., грн

Отже, структура основних засобів відповідає специфіці діяльності ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» і суттєвих змін протягом 2022 - 2024 рр. не

мала. Однак для достовірної оцінки стану основних засобів, що склався, необхідним є аналіз їх руху.

Для більш глибокої оцінки руху основних засобів розрахуємо показники стану та руху основних засобів.

До показників руху відносять:

а) Коефіцієнт відновлення основних засобів – характеризує частку нових видів основних засобів у загальному їхньому складі і розраховується за формулою [2, с.148]:

$$KH_{OЗ} = \frac{OЗ_n}{OЗ_k}, \quad (1)$$

де $KH_{OЗ}$ – коефіцієнт відновлення основних засобів;

$OЗ_n$ – вартість основних засобів, що надійшли протягом визначеного (звітнього) періоду, тис. грн.;

$OЗ_k$ – загальна вартість усіх основних засобів на кінець періоду, тис. грн.

б) Коефіцієнт вибуття основних засобів – характеризує частку вибулих видів основних засобів (у зв'язку з фізичним і моральним зносом, а також з інших причин) у загальному їхньому складі і визначається за формулою [2, с.149]:

$$KB_{OЗ} = \frac{OЗ_B}{OЗ_k}, \quad (2)$$

де KB_{na} – коефіцієнт вибуття основних засобів.

$OЗ_B$ – балансова вартість основних засобів, що вибули за період, тис. грн.;

$OЗ_k$ – балансова вартість основних засобів на кінець розглянутого періоду, тис. грн.

До показників стану основних засобів відносять:

1) Коефіцієнт зносу основних засобів [2, с. 148]:

$$k_{zn} = \frac{Зн}{ПВ}, \quad (3)$$

де $Зн$ – сума зносу за період, тис. грн.;

$ПВ$ – первісна вартість основних засобів на кінець періоду, тис. грн.

2) Коефіцієнт придатності основних засобів:

$$k_{np} = \frac{ЗВ}{ПВ}, \quad (4)$$

де $ЗВ$ – залишкова вартість основних засобів на кінець періоду, тис. грн.;

$ПВ$ – первісна вартість основних засобів на кінець періоду, тис. грн.

У таблиці 2 наведемо показники стану та руху основних засобів ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» за 2022 – 2024 роки.

Отже, за даними таблиці 2 можна зробити висновок, що первісна вартість введених в експлуатацію основних засобів у 2024 р. становить 6089052 грн., що на 7322844 грн. більше, ніж у 2023 р.

Коефіцієнт оновлення свідчить, що у 2023 р. основні засоби ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» було оновлено на 58,5 %, що на 37% більше, ніж в попередньому році, а у 2022 та 2024 рр р. – на 21,5 та 24,8 % відповідно. Тобто керівництву установи потрібно активніше оновлювати основні засоби.

Вартість вибулих основних засобів училища у 2024 р. становить 54660 грн., що на 517886 грн. більше, ніж у 2023 році. Відповідно коефіцієнт вибуття основних засобів училища

водного транспорту показує, що протягом періоду вибуло основних засобів 2,8 % вартості активів в 2022 р., 0,1 % - в 2023 р., 1,7 % в 2024 р.

Сума нарахованого за рік зносу зберігає динаміку зростання. Відповідно коефіцієнт зносу показує, що в 2022 р. зношені основні засоби складають 39 %, в 2023 р. – 45 %, 2024 р. 48 %. Це вказує на те, що, хоча нові активи надходять, основні засоби старіють, що призводить до збільшення їхнього зносу. Таким чином, училище інвестує в розширення матеріально-технічної бази, але потребує подальшого моніторингу стану та ефективності використання основних засобів.

Таблиця 2

Показники стану та руху основних засобів

ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту» за 2022 – 2024 роки

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютні відхилення	
				2023 р. від 2022р.	2024 р. від 2023р.
1. Первісна вартість основних засобів, грн.	3634495	5356768	6089052	+1722273	+732284
2. Вартість основних засобів, що надійшли, грн.	47870	1725147	786944	+1677277	-938203
3. Вартість основних засобів, що вибули, грн.	63748	2874	54660	+60874	+51786
4. Залишкова вартість основних засобів, грн.	22262274	2948851	3167950	+722577	+219099
5. Сума нарахованого зносу, грн.	1408221	2407917	2921102	+999696	+513185
6. Коефіцієнт відновлення (2/4*100),%	21,5	58,5	24,8	+37	-33,7
7. Коефіцієнт вибуття (3/4*100), %	2,8	0,1	1,7	-2,7	+1,6
8. Коефіцієнт зносу основних засобів, (5/1*100),%	39	45	48	+6	+3
9. Коефіцієнт придатності основних засобів (4/1*100),%	61	55	52	-6	-3

Джерело: укладено автором на основі даних фінансової звітності училища

Основні засоби училища водного транспорту є придатними в 2022 р. на 61%, в 2023 р. – на 55 %, в 2024 р. – на 52 %. Спостерігаємо невелике зменшення коефіцієнта придатності, а це являється негативним чинником в діяльності установи.

Отже, протягом 2022-2024 рр. спостерігається зменшення оновлення матеріально технічної бази ДПТНЗ «Київське вище професійне училище водного транспорту». Проведений аналіз свідчить про задовільний стан основних засобів училища: рівень придатності активів поступово знижується. Керівництву училища необхідно приділити увагу оптимізації структури основних засобів, пошуку джерел оновлення матеріальної бази, яка створює умови для здійснення основної діяльності.

Список використаних джерел

1. Беженар А. (2021). Основи аналізу основних засобів в установах державного сектору. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-42>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів від 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z1017-10#n18> (дата звернення 14.11.2025).

3. Аналіз господарської діяльності: Навчальний посібник / Заг.ред. І. В.Сіменко, Т. Д.Косової. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 384 с.

УДК 316.46:351.82:502.131

ЄВРОПЕЙСЬКІ МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДІ ТА ГРОМАД У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Юник І. Г.

кандидат наук з державного управління, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,

м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0002-0985-1800

У Європейському Союзі активно застосовують три сучасні моделі взаємодії з молоддю та громадами – Youth Dialogue (Діалог з молоддю), Policy Co-Design (Спільне проектування політики) та Rural Labs (Сільські лабораторії / Rural Innovation Labs), які спрямовані на те, щоб залучати молодь до ухвалення управлінських рішень, створення політик та розвитку територій. Ці три моделі працюють у ЄС системно, але в Україні вони поки що малопоширені. Тому ці підходи є актуальними для України, адже відповідають сьогоднішнім потребам демократизації, відновлення та модернізації громад.

У будь-якій молодіжній політиці провідну роль відіграє громадська участь молоді. Це знайшло відображення у двох важливих стандартах Ради Європи – Переглянутій Європейській хартії про участь молоді в місцевому та регіональному житті та Рекомендації Комітету міністрів про доступ молодих людей до прав. Участь молодих людей у житті громади є правом людини й водночас умовою їхнього успішної інтегрування й незалежності як активних, самостійних і відповідальних громадян і громадянок зараз і в майбутньому. У січні 2020 р. Комітет міністрів ухвалив Стратегію молодіжного сектора до 2030 р., яка зокрема містить відповіді на нові запитання й виклики, що з ними стикаються молоді люди в усій Європі [1, с. 12]

Модель Youth Dialogue передбачає системний діалог між молоддю, органами влади та громадськими організаціями. У ЄС ця модель реалізується як постійний процес консультацій, обговорень і молодіжних конференцій, результати яких враховуються при формуванні молодіжної політики та реалізації програм. Young Goals, Erasmus+ та інші ініціативи часто спираються саме на підсумки такого діалогу. Для України Youth Dialogue є інструментом залучення молоді до прийняття рішень на місцевому і національному рівнях, формування дієвих молодіжних стратегій та посилення довіри між молоддю та владою.

Policy Co-Design – це модель спільного проектування політики, де представники влади, громади, бізнесу, експерти та молодь разом працюють над створенням рішень. У ЄС цей підхід активно використовують у сферах цифровізації, сталого розвитку, освіти та регіонального планування. Спільні воркшопи, дизайн-мислення, тестування прототипів дозволяють створювати політики, які краще відповідають реальним потребам людей. В Україні співдизайн політики може забезпечити прозорість управлінських процесів, підвищити якість державних та місцевих програм, а також зменшити ризики помилок завдяки залученню користувачів на всіх етапах.

Rural Labs – це інноваційний підхід до розвитку сільських територій, який передбачає створення «лабораторій» або просторів для експериментів і тестування нових рішень на місцях. У країнах ЄС такі лабораторії працюють у межах концепції Smart Villages, програм Horizon Europe та ініціатив зі сталого розвитку. Вони залучають мешканців громад до розробки цифрових сервісів, еко-туристичних продуктів, соціальних інновацій, нових моделей зайнятості. Для України Rural Labs можуть стати ефективним механізмом розвитку сільських